

Vključevanje otrok v prostočasne dejavnosti z vidika staršev

DOI: <https://doi.org/10.55707/ds-po.v4i2.229>

Prejeto 5. 12. 2025/Sprejeto 4. 6. 2026

Znanstveni članek

UDK 373.2:379.8-053.4

KLJUČNE BESEDE: predšolsko obdobje, prostočasne dejavnosti, sociodemografski vplivi, starši predšolskih otrok

POVZETEK – Prostočasne dejavnosti pomembno prispevajo k razvoju predšolskih otrok, še posebej v zgodnjem otroštvu. Namen prispevka je bil raziskati, kako starši predšolskih otrok vrednotijo pomen prostočasnih dejavnosti in kateri dejavniki vplivajo na odločitve o vključevanju otrok vanje. Raziskava je temeljila na kombinaciji kvantitativnega in kvalitativnega pristopa, pri čemer smo podatke zbrali s spletnim vprašalnikom na vzorcu 60 staršev predšolskih otrok in jih analizirali s pomočjo opisne statistike, neparametričnih testov ter tematske analize odprtih odgovorov. Večina staršev prostočasnim dejavnostim pripisuje visoko pomembnost, pri čemer kot ključne razloge za vključevanje vanje izpostavljajo psihofizično blagostanje, socializacijo in razvoj veščin. Statistična analiza ni pokazala pomembnih odvisnosti med vključevanjem otrok in demografskimi dejavniki, kot so izobrazba, poklic, regija ali starost staršev. Ugotovitve kažejo, da starši pri odločanju sledijo predvsem lastnim vrednotam in iščejo ravnovesje med dejavnostmi, družinskim časom in počitkom, kar predstavlja izhodišče za nadgradnjo obstoječih praks in načrtovanje ter razvoj dostopne ponudbe prostočasnih dejavnosti.

Received 5. 12. 2025/Accepted 4. 6. 2026

Scientific paper

UDC 373.2:379.8-053.4

KEYWORDS: extracurricular activities, parents of preschool children, preschool period, sociodemographic influences

ABSTRACT – Extracurricular activities make an important contribution to the development of preschool children, especially in early childhood. The aim of this paper was to examine how parents of preschool children perceive the importance of extracurricular activities and which factors influence their decisions regarding their children's participation. The research was based on a combination of quantitative and qualitative approaches. Data were collected using an online questionnaire with a sample of 60 parents of preschool children and analysed through descriptive statistics, nonparametric tests, and thematic analysis of open-ended responses. Most parents attribute a high importance to extracurricular activities, highlighting psychophysical well-being, socialization, and skills development as key reasons for participating in extracurricular activities. Statistical analysis did not reveal significant associations between participation and demographic factors, such as education, occupation, region, or age of the parents. The findings indicate that parents primarily follow their own values when making decisions and seek a balance between activities, family time, and rest, which serves as a foundation for improving the existing practices, and for planning and developing accessible extracurricular activity offerings.

1 Uvod

Prosti čas se pogosto definira kot nedelovni čas ali čas, namenjen sebi, predahu, zabavi, umiritvi in počitku. To je čas, v katerem posameznik deluje po svoji volji, se ukvarja z aktivnostmi, ki nudijo raznolikost, razvedrilo, sprostitve, socialno in osebno izpolnitev (Kuhar, 2007). Opredeljen je tudi kot čas, v katerem se posameznik svobodno giblje in deluje, ali kot čas izven poklicnega dela. Običajno ni strukturiran in se pogosto prepleta z delovnim časom, življenjskimi potrebami in počitkom (Lešnik idr., 1982). Pri predšolskem otroku se nanaša predvsem na čas po vrnitvi iz vrtca, pri čemer izključuje-

mo čas za spanje, prehranjevanje in higieno (Zarezadeh in Rastegar, 2023). Pomembnost prostega časa se še posebej kaže v otroštvu, saj ima ključno vlogo pri celostnem razvoju otrokove osebnosti (Lešnik idr., 1982; Safonova idr., 2022). Omogoča sprostitve (Zarezadeh in Rastegar, 2023), spodbuja socializacijo, moralni in telesni razvoj (Safonova idr., 2022) ter vpliva na razvoj kognitivnih sposobnosti (Zhang idr., 2020).

Količina in kakovost preživljanja prostega časa sta pogojena z različnimi dejavniki (Kajba-Gorjup, 1999):

- osebni interesi posameznika,
- vzgoja, naravnost, izobrazba in kultura,
- ekonomske razmere posameznika in družbe,
- kakovost prostorov, naprav in ponudbe industrije za prosti čas,
- okoliščine in organiziranost za preživljanje prostega časa ter
- ponudba vsebin in usposobljenost kadra za prosti čas.

Bukovec Krenn (2019) pravi, da je »[i]gra potreba vsakega otroka, saj spodbuja razvoj gibalnih, kognitivnih, emocionalnih ter socialnih sposobnosti in veščin« (str. 116). V preteklosti je bila osrednja prostočasna dejavnost otroka igra na prostem, ki danes upada, narašča pa vključevanje otroka v različne organizirane dejavnosti (Chudacoff, 2007; Frost, 2010; Hofferth in Sandberg, 2001). Prostočasne dejavnosti so vse dejavnosti, s katerimi se posameznik ukvarja v prostem času (Balkovec Debevc, 2007; Lešnik idr., 1982). Imajo ključno vlogo pri razvoju mladih (Kuhar, 2007) in pomembno prispevajo h kakovosti življenja (Kristan, 1992). Pusztai (2009) jih deli v več kategorij: dejavnosti, namenjene uravnoteženju učnih pomanjkljivosti ali pridobivanju dodatnega znanja, športne dejavnosti, dejavnosti, ki podpirajo glasbeno pismenost, udeležba v javnem življenju šole, dobrodelne in verske dejavnosti.

Za slovensko okolje Šetor (2003) navaja, da »[v] zadnjih letih vse več krajev odpira vrata različnih klubov in društev. Mladi se združujejo v skupine ter skupaj z animatorji preko praktičnih delavnic, iger, pogovorov osmišljajo svoj prosti čas« (str. 114). V zadnjem obdobju se krepi zavest staršev o pomenu kakovostno preživetega prostega časa. To se odraža v večjem zanimanju za prostočasne oblike (Safonova idr., 2022) ter v vse bolj aktivni vlogi staršev pri njegovem oblikovanju (Kraljić, 2014). Način preživljanja prostega časa se oblikuje v družinskem okolju (Kajba-Gorjup, 1999; Kristan, 1992). Odvisen je od značilnosti družinskih članov in okoljskih vplivov. Starši imajo dolžnost in odgovornost, da otroka naučijo kakovostno preživljati prosti čas (Lešnik idr., 1982; Safonova idr., 2022). Večja vključenost staršev v otrokovo življenje pogosto pomeni več dodatnih dejavnosti, ki jih otrok obiskuje (Anderson idr., 2003). Ker predšolski otrok nima jasno izoblikovanih interesov, se prilagaja ponudbi, ki mu jo oblikujejo starši. Ti pogosto menijo, da otroku omogočajo kakovostno preživljanje časa, če mu zagotovijo raznovrstne dejavnosti. Tako nadomeščajo prosto igro z organiziranimi aktivnostmi, za katere verjamejo, da bodo otroku v prihodnosti koristile (Badia idr., 2013; Kraljić, 2014; Raz-Silbiger idr., 2015). V današnji družbi se otroštvo vse bolj razume kot konkurenčna priprava na prihodnost. Ob tem se pojavljajo družbeni pritiski – če otrok ni vključen v nobeno dejavnost, če se zunaj igra sam ali če ne preživlja prostega časa s starši, se lahko to dojema kot slaba skrb. Enak učinek se lahko pojavi, če otrok obiskuje več različnih prostočasnih dejavnosti, saj mu starši s tem krajšajo prosti čas (Kraljić, 2014).

Raziskave kažejo, da izobrazba in socialno-ekonomski status pomembno vplivata na vključevanje otrok v kakovostne dejavnosti, saj izobraženi starši otroku lažje omogočijo dostop do virov, ki podpirajo njegov razvoj (Li idr., 2020; Rouchun idr., 2019; Smole idr., 2016). Hruškar Franič (2019), ki je sicer raziskavo opravljala med starši osnovnošolskih otrok, trdi, da »s povečanjem izobrazbe staršev prihaja do povečanja deleža otrok, ki obiskujejo dejavnosti« (str. 36). Ren in Zhang (2020) sta na vzorcu 194 predšolskih otrok pokazala, da višji družinski socialno-ekonomski status korelira z večjo vključenostjo otrok v izvenšolske dejavnosti. Čeprav je bil socialno-ekonomski status dolgo napovednik razvojnih izidov, se danes poudarja, da na razvoj otroka še bolj neposredno vpliva njegovo vsakodnevno bivalno okolje (Zhang, 2021). To v raziskavi četrtošolcev izpostavljajo tudi Smole idr. (2016), saj trdijo: »Podeželski učenci se bolj vključujejo v krožke, organizirane v šoli, kakor mestni. Mestni učenci se bolj vključujejo v krožke izven šole« (str. 64).

2 Opredelitev problema, namen in cilji raziskave

Prostočasne dejavnosti imajo ključno vlogo pri celostnem razvoju otroka in pomembno prispevajo h kakovosti življenja. V sodobni družbi vse več pozornosti posvečamo prostočasnim dejavnostim v predšolskem obdobju. Stališča staršev pomembno vplivajo na otrokovo vključevanje v te dejavnosti, zato je razumevanje njihove perspektive ključno za razvoj ustreznih programov. V pričujoči raziskavi smo želeli preučiti, kako starši predšolskih otrok vrednotijo pomen prostočasnih dejavnosti, in identificirati ključne dejavnike, ki vplivajo na vključevanje otrok vanje.

Raziskovalna vprašanja

RV1: Kakšen pomen pripisujejo starši predšolskih otrok prostočasnim dejavnostim?

RV2: Kateri dejavniki, povezani s starši, vplivajo na obiskovanje prostočasnih dejavnosti predšolskih otrok?

Hipoteze

H1: Starši predšolskih otrok prostočasnim dejavnostim pripisujejo velik pomen.

H2: Na obiskovanje prostočasnih dejavnosti vplivata izobrazba in socialno-ekonomski status staršev.

3 Metodologija

V raziskavi smo uporabili kvantitativni in kvalitativni pristop, deskriptivno in kavalno-neeksperimentalno metodo pedagoškega raziskovanja.

Udeleženci

Raziskava je bila izvedena na neslučajnostnem namenskem vzorcu. V njej je sodelovalo 60 staršev predšolskih otrok, od tega 11 moških in 49 žensk.

Raziskovalni instrumenti ter postopek zbiranja in obdelave podatkov

Za namen raziskave smo pripravili avtorski spletni vprašalnik z orodjem 1.ka (1.ka.si), ki je vključeval 31 vprašanj: 11 vprašanj odprtega, 8 vprašanj zaprtega, 6 vprašanj kombiniranega tipa in 6 opisnih 5-stopenjskih lestvic. Vprašanja smo vsebinsko razdelili v 3 sklope: demografski del, sklop o prostem času in sklop o razlogih za izbiro prostočasnih dejavnosti. Spletni vprašalnik smo delili na družbenih omrežjih in ga posredovali po e-pošti znancem, staršem predšolskih otrok. Zbiranje podatkov je potekalo anonimno od oktobra do decembra 2023. Kvantitativne podatke smo analizirali z opisno statistiko (velikost vzorca – n , aritmetična sredina – M , standardni odklon – SD , koeficient variacije – KV %, strukturni odstotek – %) in ustreznimi neparametričnimi testi (χ^2 -test za neodvisne vzorce, Mann-Whitneyjev U -test). Odgovore odprtega tipa smo analizirali z metodo analize vsebine: transkripcija in kategorizacija. Rezultate smo prikazali v tabelah ter jih interpretirali glede na raziskovalna vprašanja.

4 Rezultati in interpretacija

S prvim raziskovalnim vprašanjem nas je zanimalo, kako anketirani starši ($N = 60$) ocenjujejo pomembnost prostočasnih dejavnosti za svoje življenje in življenje svojih otrok. Odgovori so bili zbrani na 5-stopenjski lestvici (1 – nepomembno, 5 – zelo pomembno).

Večina staršev prostočasnim dejavnostim pripisuje srednjo do visoko pomembnost tako zase kot za življenje svojih otrok. Največ staršev (38,3 %) meni, da so prostčasne dejavnosti za njihovo življenje pomembne, 33,3 % jih ocenjuje kot srednje pomembne, medtem ko jih 26,7 % meni, da so zelo pomembne. En starš (1,7 %) jih ocenjuje kot malo pomembne, nihče kot nepomembne.

Starši prostčasne dejavnosti vidijo tudi kot pomemben del za življenje svojih otrok. 40 % staršev jih označuje kot pomembne, 33,3 % kot zelo pomembne in 25 % kot srednje pomembne. En starš (1,7 %) jih je ocenil kot malo pomembne, nihče kot nepomembne.

Podatki potrjujejo, da starši prostčasne dejavnosti cenijo, pri čemer ocenjujejo, da so za življenje njihovih otrok nekoliko pomembnejše kakor za njihovo življenje. To potrjujejo tudi povprečne ocene, prikazane v tabeli 1.

Povprečje 3,90 za lastno življenje in 4,10 za življenje otrok nakazuje, da starši prostočasnim dejavnostim v povprečju pripisujejo visoko pomembnost, pri čemer je njihova ocena še nekoliko višja, ko gre za dobrobit otrok. Nizek koeficient variacije kaže na relativno enotnost mnenj med anketiranci.

Tabela 1

Ocene pomembnosti prostočasnih dejavnosti za življenje staršev in njihovih otrok po opisni statistiki

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>KV %</i>
<i>Pomembnost prostočasnih dejavnosti za vaše življenje</i>	3,90	0,82	21,03
<i>Pomembnost prostočasnih dejavnosti za življenje vaših otrok</i>	4,10	0,81	19,76

S tem potrjujemo prvo hipotezo, saj smo ugotovili, da starši predšolskih otrok prostočasnim dejavnostim pripisujejo velik pomen.

Zanimali so nas razlogi za takšne ocene, zato smo v nadaljevanju analizirali odprte odgovore staršev, ki so dejavnosti označili kot pomembne ali zelo pomembne za svoje življenje in življenje svojih otrok.

36 staršev pripisuje prostočasnim dejavnostim pomembnost ali visoko pomembnost. Izstopajo štirje tematski sklopi:

- ☐ psihofizično blagostanje,
- ☐ socializacija in povezovanje,
- ☐ širjenje obzorij in novih izkušenj ter
- ☐ razvoj veščin in sposobnosti.

Največ staršev (33,3 %) je izpostavilo psihofizično blagostanje:

- ☐ »Ker je to dejavnost, ki si jo sam izbereš zato, ker te veseli. Lahko izboljša psihološko in tudi fizično (če je šport) kakovost tvojega življenja.«
- ☐ »Ker so to tiste reči, pri katerih lahko odkrivamo, kaj nas res veseli, daje občutek zadovoljstva, hkrati pa sprošča ...«
- ☐ »Ker s tem otrok raste in se razvija.«
- ☐ »Osnova psihofizičnega blagostanja.«

Manj pogosto so poročali o socializaciji in povezovanju (27,8 %):

- ☐ »Ker je v tem času pravi trenutek, da se čim bolj povežemo z otrokom in si zanj vzamemo čas ter prisluhnemo tudi njegovim željam, kako bi želel ta čas preživeti s starši.«
- ☐ »Da se kaj novega naučimo, da se družimo z drugimi, da imamo tedensko rutino.«
- ☐ »Povezanost, komunikacija, spoznavanje.«

Še manj pogosto so izpostavili širjenje obzorij in novih izkušenj (22,3 %):

- ☐ »Otrok s tem pridobiva nova znanja.«
- ☐ »Ker si na ta način širi obzorje, spoznava različne stvari, pridobiva izkušnje.«

Najmanj pogosto so poročali o razvoju veščin in sposobnosti (16,8 %):

- ☐ »Otroci lahko že zelo krepijo svoje talente in naravne danosti, ki pozitivno vplivajo na njihovo samozavest in nadaljnji razvoj.«
- ☐ »Otrok razvija občutek za odgovornost, sodelovanje, komunikacijo, potrpežljivost, koncentracijo, socializiranost.«

Vzorec raziskave, v katero je bilo vključenih 60 staršev, je bil glede na njihovo izobrazbo tak: 25 (41,7 %) staršev je končalo podiplomski, 25 (41,7 %) pa dodiplomski študij, 3 (5 %) imajo višjo izobrazbo, 2 (3,4 %) srednjo splošno izobrazbo, 4 (6,7 %)

srednjo strokovno izobrazbo in 1 (1,7 %) srednjo poklicno izobrazbo. Zanimalo nas je, ali izobrazba staršev vpliva na to, da prostočasne dejavnosti ocenjujejo kot pomembne ali zelo pomembne tako za svoje življenje kot za življenje svojih otrok.

Starši s končanim podiplomskim izobraževanjem najpogosteje poudarjajo širjenje obzorij in novih izkušenj (16,7 %), malo manj socializacijo in povezovanje (11,1 %), še nekoliko manj psihofizično blagostanje (8,3 %) ter najmanj razvoj veščin in sposobnosti (2,8 %).

Starši s končanim dodiplomskim izobraževanjem največkrat omenjajo psihofizično blagostanje (19,4 %), malo manj socializacijo in povezovanje (11,1 %), nato širjenje obzorij in novih izkušenj (5,6 %) ter razvoj veščin in sposobnosti (5,6 %).

Starši z višjo izobrazbo omenjajo le odgovore, ki smo jih uvrstili v kategorijo socializacija in povezovanje (5,6 %).

Starši s srednjo splošno izobrazbo (2,8 %) in srednjo poklicno izobrazbo (2,8 %) so poudarjali zgolj odgovore, ki smo jih uvrstili v kategorijo razvoj veščin in sposobnosti.

Starši s srednjo strokovno izobrazbo so najpogosteje poudarili psihofizično blagostanje (5,6 %) in razvoj veščin in sposobnosti (2,8 %).

Največjo izobrazbeno raznolikost najdemo pri sklopu razvoj veščin in sposobnosti, saj so tovrstne prednosti, ki jih prinašajo prostočasne dejavnosti, izpostavljali starši vseh izobrazbenih skupin. Starši s končanim podiplomskim (2,8 %) in dodiplomskim izobraževanjem (5,6 %) so najmanj pogosto izražali pomembnost razvoju veščin in sposobnosti, medtem ko so starši s srednjo splošno (2,8 %), strokovno (2,8 %) in poklicno (2,8 %) izobrazbo temu področju pripisovali največjo pomembnost.

Različne ravni izobrazbe oblikujejo razloge, po katerih starši vrednotijo prostočasne dejavnosti kot pomembne in ki ne predstavljajo le zapolnjevanja prostega časa, temveč nosijo razvojni, socialni, kognitivni in čustveni pomen ter pomen blagostanja.

Čeprav večina staršev prostočasnimi dejavnostim pripisuje velik pomen, so jih nekateri ocenili kot malo ali srednje pomembne za svoje življenje in življenje svojih otrok.

12 staršev pripisuje prostočasnimi dejavnostim majhno ali srednjo pomembnost. Odgovore, ki pojasnjujejo vzroke za to, smo razvrstili v tri tematske kategorije:

- ☐ poudarek na družinskem času in fleksibilnosti,
- ☐ neodvisnost od organiziranih dejavnosti in
- ☐ skrb za uravnoteženost dejavnosti.

Največ staršev (58,3 %) je izpostavilo poudarek na družinskem času in fleksibilnosti:

- ☐ »Najbolj pomembno se mi zdi kakovostno preživet čas v popoldanskem času, ki pa ni odvisen od organiziranih prostočasnih dejavnosti. Vsaj trenutno ne.«
- ☐ »V primeru, da bi si moji otroci zelo želeli obiskovati kakšno dejavnost v popoldanskem času, bi jim z veseljem omogočila. Vendar pa vseeno mislim, da dokler so še tako majhni (do 6 let), je čas, preživet z družino, najlepši in najpomembnejši.«

Manj pogosto so poročali o neodvisnosti od organiziranih dejavnosti (25 %):

- ☐ »Moj otrok ima 4 leta, zanj je pomemben stik z družino, prijateljstvo, gibanje, kar tako ali tako dosega znotraj družine in vrtca.«

Najmanj pogosto so izpostavili skrb za uravnoteženost dejavnosti (16,7 %):

- »[Te dejavnosti] nam nudijo sprostitev in dodatna znanja, a nas v prevelikem obsegu lahko začnejo bremeniti in s tem odtujevati od osnovnega bistva.«
- »Prav je, da so, vendar ne v preveliki meri, ker so potem lahko preveliko breme za otroka.«

Različne izobrazbene ravni vplivajo na razumevanje pomena prostočasnih dejavnosti. Starši s podiplomsko in dodiplomsko izobrazbo, ki najpogosteje ocenjujejo prostočasne dejavnosti kot malo ali srednje pomembne, dajejo prednost kakovostno preživete-mu družinskemu času in večji fleksibilnosti. Prav v tej kategoriji se pojavi tudi največja izobrazbena raznolikost, saj vključuje odgovore staršev s srednjo splošno izobrazbo (8,3 %), končanim dodiplomskim (25 %) in podiplomskim izobraževanjem (25 %).

Raven izobrazbe vpliva na to, kako starši dojemajo pomen prostočasnih dejavnosti in katere vidike pri njih izpostavljajo.

Poleg staršev, ki prostočasnim dejavnostim pripisujejo visoko ali nizko pomembnost, obstaja tudi skupina tistih, ki so prostočasne dejavnosti ocenili kot srednje pomembne za svoje življenje, imajo pa po njihovem mnenju večji pomen za življenje njihovih otrok. Odgovore teh staršev smo preučili v naslednjem koraku.

Sedem staršev pripisuje prostočasnim dejavnostim srednjo pomembnost za svoje življenje in večjo pomembnost za življenje svojih otrok. Vsi sodelujoči so bili višje izobraženi – 28,6 % z dodiplomskim in 71,5 % s podiplomskim izobraževanjem. Odgovore smo razvrstili v štiri tematske kategorije:

- razvojni učinki na otroka,
- osebne prednosti in strukturiranje časa,
- širjenje obzorij ter
- družinski čas in prioritete staršev.

Največ staršev (57,2 %) je izpostavilo razvojne učinke na otroka:

- »Otroci razvijajo življenjske veščine skozi prostočasne dejavnosti.«
- »Pomen razvoja otroka skozi odkrivanje lastnih zanimanj in veščin, ki vplivajo na odraslo dobo.«
- »Splošni vpliv na razvoj otrokove miselnosti.«

Sledijo kategorije osebne prednosti in strukturiranje časa (»Pomen prostočasnih dejavnosti za preprečevanje dolgčasa in za strukturiranje življenja.«), širjenje obzorij (»Spoznavanje novih dejavnosti, ki niso dostopne v vrtcu ali doma, da si širi obzorja.«) ter pomen skupnega družinskega časa (»Poudarek na kakovostnem preživljanju časa z otrokom in prilagajanje lastnih prostočasnih dejavnosti.«).

Med tistimi starši, ki prostočasnim dejavnostim pripisujejo visoko pomembnost, in tistimi, ki jih ocenjujejo kot srednje pomembne za svoje življenje, vendar pomembne za življenje svojih otrok, se pojavita dva vsebinsko zelo podobna sklopa: širjenje obzorij ter razvojni učinki na otroka oziroma razvoj veščin in sposobnosti. To kaže, da starši podobno doživljajo učinek prostočasnih dejavnosti ne glede na to, kako pomembne se jim zdijo za njihovo življenje in življenje njihovih otrok.

Z analizo podatkov smo zaznali tudi dve izjemi, pri katerih starši ocenjujejo prostočasne dejavnosti kot pomembnejše zase kakor za svoje otroke. Ta skupina staršev

poudarja pomen lastne sprostotve (»Pomembno se mi zdi, da imamo poleg službe še stvari, ki jih radi počnemo in se z njimi sprostimo, prav tako otroci, da imajo radi razgiban stil življenja stran od ekranov.«) in odklopa od vsakdanjika (»Ker se starš s svojimi prostočasnimi dejavnostmi, v katerih uživa, odklopi, otrok pa pridobiva nove izkušnje, spretnosti.«).

Trije anketiranci na to vprašanje niso odgovorili.

Odgovori staršev kažejo raznolik pogled na pomen prostočasnih dejavnosti. Da bi bolje razumeli, kako se ta prepričanja odražajo v dejanskem vedenju, smo preverili, ali otroci anketiranih staršev obiskujejo organizirane prostočasne dejavnosti.

Ugotovili smo, da 66,7 % staršev navaja, da njihovi otroci obiskujejo različne organizirane prostočasne dejavnosti, medtem ko 33,3 % otrok v takšne dejavnosti ni vključenih.

V nadaljevanju smo preučili, kateri dejavniki vplivajo na odločitev staršev za (ne) vključitev otroka v prostočasne dejavnosti. Želeli smo preveriti statistično odvisnost med stopnjo izobrazbe staršev in obiskovanjem prostočasnih dejavnosti otrok.

Ugotovili smo, da v največjem deležu obiskujejo prostočasne dejavnosti otroci staršev s podiplomsko izobrazbo (31,7 %). Sledijo otroci staršev z dodiplomsko izobrazbo (25 %). V manjšem deležu prostočasne dejavnosti obiskujejo otroci staršev s srednjo strokovno izobrazbo (5 %), otroci staršev z višjo izobrazbo (1,7 %), srednjo splošno izobrazbo (1,7 %) in srednjo poklicno izobrazbo (1,7 %). Največji delež otrok, ki ne obiskujejo prostočasnih dejavnosti (16,7 %), prihaja iz družin, v katerih so starši končali dodiplomski študij.

Tabela 2

Udeležba otrok v prostočasnih dejavnostih glede na izobrazbo staršev

		Prostočasne dejavnosti		Skupaj
		obiskuje	ne obiskuje	
Izobrazba	srednja poklicna izobrazba	1	0	1
	srednja strokovna izobrazba	3	1	4
	srednja splošna izobrazba	1	1	2
	višja izobrazba	1	2	3
	dodiplomska izobrazba	15	10	25
	podiplomska izobrazba	19	6	25
Skupaj		40	20	60

Tabela 2 prikazuje razporeditev števila otrok, ki se udeležujejo prostočasnih dejavnosti, glede na stopnjo izobrazbe staršev. V največjem številu obiskujejo prostočasne dejavnosti otroci staršev s podiplomsko (19) ali dodiplomsko izobrazbo (15).

Da bi preverili odvisnost med stopnjo izobrazbe staršev in udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih, smo uporabili χ^2 -test.

Tabela 3

Odvisnost med izobrazbo staršev in udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih – rezultati χ^2 -testa

	<i>Vrednost</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
χ^2	3,855	5	,570

Rezultati ($\chi^2 = 3,855$; $p = 0,570$) kažejo, da med izobrazbo staršev in tem, ali njihov otrok obiskuje prostočasne dejavnosti, ni statistično značilne odvisnosti ($p > 0,05$). Čeprav opisni podatki nakazujejo, da otroci staršev z višjo izobrazbo pogostejše obiskujejo prostočasne dejavnosti, ta razlika ni dovolj velika, da bi bila statistično pomembna. Rezultati ne potrjujejo, da bi izobrazba staršev vplivala na odločitev za vključevanje otrok v prostočasne dejavnosti.

V nadaljevanju smo preučili morebitno odvisnost med poklicno usmerjenostjo staršev in obiskovanjem prostočasnih dejavnosti otrok.

Vzorec raziskave je sestavljalo: 16 (26,6 %) staršev s poklicem na področju vzgoje in izobraževanja, 12 (20 %) staršev s poklicem na področju zdravstva in skrbi za ljudi, 5 (8,4 %) staršev s poklicem na področju arhitekture in oblikovanja, 4 (6,6 %) starši s poklicem na področju financ in računovodstva, 4 (6,7 %) starši s poklicem na področju tehničnih in strokovnih del, 3 (5 %) starši s poklicem na področju raziskovanja in razvoja, 3 (5 %) starši s poklicem na področju trženja in prodaje, 3 (5 %) starši s poklicem na področju gostinstva, turizma in strežbe, 2 (3,3 %) starša s poklicem na področju prava in uprave, 2 (3,4 %) starša s poklicem na področju komunikacije in medijev, 2 (3,3 %) starša s poklicem na področju projektnega vodenja, 1 (1,7 %) starš s poklicem na področju kmetijstva in naravnih virov, 1 (1,7 %) starš s poklicem na področju organizacije dogodkov in 2 (3,3 %) brezposelna oziroma na porodniškem dopustu.

Ugotovili smo, da največ otrok, ki obiskujejo prostočasne dejavnosti (23,3 %), prihaja iz družin, kjer so starši zaposleni na področju vzgoje in izobraževanja. Višji deleži so zaznani tudi pri starših, ki delujejo na področju zdravstva in skrbi za ljudi (8,3 %) ter arhitekture in oblikovanja (6,7 %). Zanimiv je primer staršev, ki so zaposleni na področju zdravstva, saj so tu odgovori porazdeljeni bolj enakomerno: 8,3 % otrok staršev s poklicem na tem področju obiskuje prostočasne dejavnosti, medtem ko jih 11,7 % ne obiskuje. Nekatera poklicna področja, kot so projektno vodenje, kmetijstvo in naravni viri ter brezposelnost ali porodniški dopust, so se v naši raziskavi pokazala za tista, ki so povezana izključno z otroki, ki niso vključeni v prostočasne dejavnosti.

Tabela 4 prikazuje razporeditev otrok, ki obiskujejo prostočasne dejavnosti, glede na poklic staršev. Največje število otrok, vključenih v prostočasne dejavnosti, je zaznani med starši, zaposlenimi v vzgoji in izobraževanju (14), sledijo poklicna področja zdravstva (5) ter arhitekture in oblikovanja (4). V nekaterih primerih (projektno vodenje, kmetijstvo, brezposelnost, porodniški dopust) so vključeni izključno starši, katerih otroci dejavnosti ne obiskujejo. Pri raziskovanju in razvoju, trženju in prodaji ter pravi in upravi so vključeni le starši, katerih otroci te dejavnosti obiskujejo. Razpršenost obiskovanja prostočasnih dejavnosti glede na poklic lahko kaže na razlike v vrednotenju in finančni dostopnosti prostočasnih dejavnosti glede na poklicno področje staršev.

Tabela 4*Udeležba otrok v prostočasnih dejavnostih glede na poklic staršev*

		Prostčasne dejavnosti		Skupaj
		obiskuje	ne obiskuje	
Poklic	vzgoja in izobraževanje	14	2	16
	zdravstvo in skrb za ljudi	5	7	12
	arhitektura in oblikovanje	4	1	5
	finance in računovodstvo	2	2	4
	tehnična in strokovna dela	3	1	4
	raziskovanje in razvoj	3	0	3
	trženje in prodaja	3	0	3
	gostinstvo, turizem in strežba	2	1	3
	pravo in uprava	2	0	2
	komunikacija in mediji	1	1	2
	projektno vodenje	0	2	2
	kmetijstvo in naravni viri	0	1	1
	organizacija dogodkov	1	0	1
Skupaj		40	20	60

Da bi preverili statistično odvisnost med poklicem staršev in udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih, smo uporabili χ^2 -test.

Tabela 5*Odvisnost med poklicem staršev in udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih – rezultati χ^2 -testa*

	Vrednost	df	p
χ^2	22,275	13	,051

Rezultati testa ($\chi^2 = 22,275$; $p = 0,051$) kažejo, da je odvisnost med poklicem staršev in udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih blizu statistične značilnosti, vendar ne dosega običajnega praga pomembnosti ($p < 0,05$). To pomeni, da na ravni $p = 0,051$ ne moremo zanesljivo trditi, da poklic staršev statistično značilno vpliva na odločitev o vključevanju otrok v prostčasne dejavnosti. Kljub temu rezultat nakazuje na možen vpliv poklicnega področja, kar bi bilo smiselno podrobneje preučiti na večjem vzorcu ali s kvalitativnimi pristopi.

V nadaljevanju smo želeli preveriti morebitno povezanost med regijo bivanja staršev in tem, ali njihov otrok obiskuje prostčasne dejavnosti. Vzorec raziskave je glede na regije bivanja sestavljalo 36 (60 %) staršev iz osrednjeslovenske regije, 8 (13,4 %) iz gorenjske, 4 (6,7 %) iz obalno-kraške, 4 (6,7 %) iz koroške, 3 (5 %) iz goriške, 2 (3,4 %) iz savinjske, 1 (1,7 %) iz primorsko-notranjske, 1 (1,7 %) iz podravske regije in 1 (1,7 %) iz jugovzhodne Slovenije.

Rezultati kažejo na izrazito prevlado osrednjeslovenske regije, saj je v raziskavi sodelovalo največ staršev prav od tam. Regija izstopa tako po številu otrok, ki obiskujejo prostočasne dejavnosti (46,7 %), kot tudi po številu tistih, ki jih ne obiskujejo (13,3 %). Skupaj predstavljajo 60 % vseh anketiranih, kar lahko kaže na večjo urbaniziranost, boljšo dostopnost programov ali večjo motiviranost za sodelovanje v prostočasnih dejavnostih in raziskavi. V drugih regijah (gorenjska, obalno-kraška, koroška, goriška, savinjska) je udeležba otrok v prostočasnih dejavnostih bistveno nižja. V dveh regijah je zaznati tudi primere, ko noben otrok ne obiskuje prostočasne dejavnosti (podravska in jugovzhodna Slovenija).

Tabela 6

Udeležba otrok v prostočasnih dejavnostih glede na regijo bivanja staršev

		Prostočasne dejavnosti		Skupaj
		obiskuje	ne obiskuje	
Regija	primorsko-notranjska	1	0	1
	jugovzhodna Slovenija	0	1	1
	podravska	0	1	1
	savinjska	1	1	2
	goriška	2	1	3
	obalno-kraška	3	1	4
	koroška	1	3	4
	gorenjska	4	4	8
	osrednjeslovenska	28	8	36
Skupaj		40	20	60

Tabela 6 prikazuje razporeditev otrok, ki obiskujejo oziroma ne obiskujejo prostočasnih dejavnosti, po posameznih regijah bivanja. Največ anketirancev prihaja iz osrednjeslovenske regije, kjer 28 otrok obiskuje in 8 ne obiskuje prostočasnih dejavnosti. Obalno-kraška, koroška in goriška regija imajo manjše število enot, podatki pa kažejo na raznolikost (ne)obiskovanja. V gorenjski regiji je razmerje enakomerno porazdeljeno (4 otroci obiskujejo, 4 ne), iz jugovzhodne Slovenije in podravske regije pa so sodelovali anketiranci, ki svojih otrok ne vključujejo v prostočasne dejavnosti.

Da bi preverili odvisnost med regijo bivanja staršev in udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih, smo uporabili χ^2 -test.

Tabela 7

Odvisnost med regijo bivanja in udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih – rezultati χ^2 -testa

	Vrednost	df	p
χ^2	11,000	8	,202

Rezultat testa ($\chi^2 = 11,000$; $p = 0,202$) kaže, da ni statistično značilne odvisnosti med regijo bivanja staršev in tem, ali njihov otrok obiskuje prostočasne dejavnosti

($p > 0,05$). Rezultati ne potrjujejo, da bi bila udeležba otrok v prostočasnih dejavnostih odvisna od regije bivanja staršev.

V nadaljevanju smo želeli preveriti odvisnost med starostjo staršev in tem, ali njihov otrok obiskuje organizirane prostočasne dejavnosti. Vzorec raziskave je bil glede na starost sodelujočih tak: 1 starš je bil star med 18 in 25 let (1,7 % moških), 8 staršev med 26 in 30 let (11,7 % žensk, 1,7 % moških), 18 staršev med 31 in 35 let (25 % žensk, 5 % moških), 16 staršev med 36 in 40 let (26,7 % žensk, 0 % moških), 14 staršev med 41 in 45 let (15 % žensk, 8,3 % moških) in 3 starši nad 45 let (3,3 % žensk, 1,7 % moških).

Med sodelujočimi v vseh starostnih skupinah pretežno prevladujejo ženske. Največji delež žensk je v starostni skupini 36–40 let (26,7 %) in 31–35 let (25 %), kar skupaj predstavlja več kot polovico vseh anketirancev. Sledita skupini 41–45 let (15 %) in 26–30 let (11,7 %), medtem ko je delež žensk najnižji v skupini nad 45 let (3,3 %), skupina žensk med 18 in 25 let pa ni zastopana. Moški so prisotni v bistveno manjšem številu, najizraziteje v skupini 41–45 let (8,3 %), sledi skupina 31–35 let (5 %).

Tabela 8

Udeležba otrok v prostočasnih dejavnostih glede na starost staršev

		Prostochasne dejavnosti		Skupaj
		obiskuje	ne obiskuje	
Starost	18–25 let	1	0	1
	26–30 let	5	3	8
	31–35 let	11	7	18
	36–40 let	10	6	16
	41–45 let	11	3	14
	nad 45 let	2	1	3
Skupaj		40	20	60

Tabela 8 prikazuje razporeditev otrok, ki obiskujejo prostočasne dejavnosti, glede na starostne skupine staršev. Največ otrok, ki obiskujejo prostočasne dejavnosti, imajo starši v starostnih skupinah 31–35 let (11) in 41–45 let (11), sledijo starši, stari 36–40 let (10). Te tri skupine zajemajo kar 80 % vseh otrok, ki so vključeni v dejavnosti. Najnižja udeležba otrok v prostočasnih dejavnostih je pri starših v starostnih skupinah 18–25 let (1) ter nad 45 let (3), najpogostejša pa pri starših v starosti 31–45 let.

Da bi preverili odvisnost med starostjo staršev in udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih, smo uporabili χ^2 -test.

Tabela 9

Odvisnost med starostjo staršev in udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih – rezultati χ^2 -testa

	Vrednost	df	p
χ^2	1,830	5	,872

Rezultati testa ($\chi^2 = 1,830$; $p = 0,872$) kažejo, da med starostjo staršev in udeležbo njihovih otrok v prostočasnih dejavnostih ni statistično značilne odvisnosti. Rezultati ne potrjujejo, da bi bila odločitev staršev za vključevanje otrok v prostočasne dejavnosti odvisna od njihove starosti.

Med izbranimi dejavniki – izobrazbo, poklicem, regijo bivanja in starostjo staršev ter udeležbo otrok v prostočasnih dejavnostih – ni bilo statistično značilne odvisnosti. Najbližje meji statistične značilnosti je bil rezultat pri poklicu staršev ($p = 0,051$), kar nakazuje možnost vpliva. Čeprav nekateri opisni podatki kažejo na določene razlike med skupinami, rezultati ne potrjujejo, da bi katerikoli izmed obravnavanih dejavnikov statistično značilno vplival na odločitev staršev o vključevanju otrok v prostočasne dejavnosti.

S temi rezultati ovržemo drugo hipotezo, ki je predvidevala, da na obiskovanje prostočasnih dejavnosti vplivata izobrazba in socialno-ekonomski status staršev, saj ne kažejo statistično značilnih odvisnosti.

5 Diskusija

Prostočasne dejavnosti v zgodnjem otroštvu so po mnenju mnogih avtorjev (Lešnik idr., 1982; Safonova idr., 2022; Zhang idr., 2020) ključnega pomena za otrokov celostni razvoj. V sodobni družbi starši prevzemajo aktivno vlogo pri oblikovanju otrokovega prostega časa, pogosto z usmerjanjem v organizirane dejavnosti (Kraljić, 2014). Raziskava je preučevala vrednotenje prostočasnih dejavnosti in dejavnike vključevanja otrok vanje.

Rezultati potrjujejo prvo hipotezo, da starši predšolskih otrok prostočasnimi dejavnostim pripisujejo velik pomen. To je skladno z ugotovitvami Safonove (2022), ki je potrdila, da se večja ozaveščenost staršev odraža v večjem zanimanju za oblike kakovostnega preživljanja prostega časa. Ugotovitve te raziskave po poročanju staršev kažejo na 66,7-odstotno vključenost otrok v organizirane prostočasne dejavnosti. Kljub temu nekateri starši izražajo kritičen odnos in poudarjajo pomen spontanega družinskega časa ter uravnoveženosti prostočasnih dejavnosti z drugimi življenjskimi področji.

Rezultati druge hipoteze, ki je predvidevala odvisnost vključevanja otrok v prostočasne dejavnosti od demografskih dejavnikov, ne kažejo statistično značilnih odvisnosti. Presenetljivo je, da izobrazba, starost, regija in socialno-ekonomski status niso izkazali pomembnega vpliva, čeprav druge raziskave pogosto potrjujejo korelacijo med izobrazbo, socialno-ekonomskim statusom in vključenostjo otrok v prostočasne dejavnosti (Rouchun idr., 2019; Li idr., 2020; Zhang, 2020). Le neodvisna variabla poklic staršev je bila blizu meje statistične značilnosti ($p = 0,051$).

6 Sklep

Kljub zaznani pomembnosti prostočasnih dejavnosti med starši statistične analize ne potrjujejo vpliva demografskih dejavnikov na vključevanje otrok vanje. Rezultati

raziskave potrjujejo, da starši iščejo ravnovesje med dejavnostmi, družinskim časom in počitkom. V nasprotju s preteklimi raziskavami, ki so potrjevale statistično pomembnost obiskovanja prostočasnih dejavnosti glede na izobrazbo in socialno-ekonomski status (Hruškar Franič, 2019; Li idr., 2020; Ren in Zhang, 2020; Rouchun idr., 2019; Smole idr., 2016), ugotovitve te raziskave odpirajo nove dejavnike neobiskovanja prostočasnih dejavnosti, ki jih velja preučiti v prihodnje. Raziskava ima določene omejitve glede razpršenosti in nizkega vzorca, zato rezultati ne omogočajo posplošitve na celotno populacijo. Tako se odpira prostor za nadaljnje preučevanje na večjem vzorcu, ki bi omogočilo globlji vpogled v motivacije in dileme, s katerimi se starši srečujejo pri izbiri prostočasnih dejavnosti za svoje predšolske otroke. Prav tako bi morali raziskati vidike, kot so dostopnost programov, informiranost staršev in družbena pričakovanja glede otroštva in strukturiranega prostega časa v predšolskem obdobju.

Sara Smrekar, Katarina Zadnik, PhD, Janez Jerman, PhD

Parents' Views on Preschool Children's Engagement in Extracurricular Activities

Extracurricular activities are all those activities that an individual engages in during their free time (Balkovec Debevc, 2007; Lešnik et al., 1982). The quality and quantity of leisure time spent are determined by the individual's personal interests, upbringing, disposition, education, and culture, the economic circumstances of both the individual and society, the quality of the facilities, equipment, and leisure industry offerings available, the circumstances and organization of the activities, and the content offered by and the qualifications of leisure staff (Gorjup, 199).

Leisure time is often understood as a period during which an individual acts voluntarily and engages in various activities that provide relaxation, enjoyment, social interaction, and personal fulfilment (Kuhar, 2007). In contrast to working hours, leisure time is unstructured and free, often closely intertwined with daily obligations, rest, and family responsibilities (Lešnik et al., 1982). Extracurricular activities play a key role in the development of young people (Kuhar, 2007) and contribute significantly to quality of life (Kristan, 1992). Pusztai (2009) divides them into several categories, including: 1) activities aimed at compensating for learning deficiencies or acquiring additional knowledge; 2) sports activities; 3) activities that support musical literacy; 4) activities that support participation in the public life of the school; and 5) charitable and religious activities. Šetor (2003) describes the situation in Slovenia and emphasizes that, in recent years, more and more communities have begun to establish various local associations and organizations. Young people are forming groups and, together with mentors, are giving their free time a more meaningful and structured character through practical workshops, games, and discussions.

In the context of preschool children, leisure time primarily refers to the period after attending kindergarten, excluding basic physiological needs such as sleep, nutri-

tion, and hygiene (Zare Zadeh & Rastegar, 2023). In early childhood, leisure time contributes significantly to the holistic development of a child's personality by encouraging cognitive, social, physical, and emotional development (Safonova et al., 2022; Zhang et al., 2020).

Bukovec Krenn (2019) emphasizes that play is a fundamental need for every child, as it promotes the development of motor, cognitive, emotional, and social abilities and skills. The way children spend their free time is shaped by their family environment (Kajba-Gorjup, 1999; Kristan, 1992) and depends on the characteristics of family members and environmental influences. Parents have a duty and responsibility to teach their children how to spend their free time in a meaningful way (Lešnik et al., 1982; Safonova et al., 2022). Greater parental involvement in a child's life often means a greater number of additional activities that the child attends (Anderson et al., 2003).

In the past, outdoor play was the central and most common form of children's leisure activity, while today there is a growing trend of involving children in more structured, organized activities (Chudacoff, 2007; Hofferth & Sandberg, 2001).

In recent years, parents have become increasingly aware of the importance of quality leisure time (Safonova et al., 2022). As a result, extracurricular activities have become an important space for socialization, creativity, learning, and development, with their forms often shaped by societal norms and parental expectations (Kraljić, 2014).

The role of parents is crucial in this, as children in early childhood do not have clearly defined interests and tend to engage with the opportunities provided by their family environment. While many parents believe they are supporting their child's development by ensuring participation in diverse and pre-planned activities (Badia et al., 2013; Raz-Silbiger et al., 2015), this can lead to over-scheduling and fatigue, raising questions about the appropriate balance between structured and spontaneous leisure time. Research shows that parental education and socioeconomic status have a significant influence on the access to quality extracurricular activities (Li et al., 2020; Rouchun et al., 2019). Educated parents generally have better access to information, resources, and infrastructure, enabling greater involvement of their children in organized activities. Ren and Zhang (2020) found a positive correlation between a higher socio-economic status and greater participation in extracurricular activities. Similar findings, although in primary school settings, have been reported by Slovenian authors (Smole et al., 2016). Hruškar Franić (2019) noted that a higher parental education correlates with an increased participation by their children in extracurricular activities.

In light of the above, this study aimed to examine how parents of preschool children perceive the importance of extracurricular activities and which factors influence their decision to include their children in such activities. Two research questions were posed: *What importance do parents attribute to extracurricular activities?* and *What factors influence their decisions regarding their child's participation or non-participation in extracurricular activities?* Two hypotheses were proposed: (H1) Parents of preschool children attribute great importance to extracurricular activities; and (H2) Parental education and socio-economic status influence their decisions to include

children in such activities. The research was conducted on a purposive non-random sample of 60 parents of preschool children (49 women and 11 men). We used an online questionnaire created on the IKA platform, consisting of 31 questions – a combination of open-ended, closed, mixed-type questions and rating scales. The questionnaire was organized into three thematic sections: demographic data, leisure time habits, and reasons for choosing activities. Quantitative data were analysed with descriptive statistics and non-parametric tests (χ^2 test, Mann-Whitney U), while qualitative responses were examined using thematic analysis. The results confirmed the first hypothesis, as the majority of the parents saw extracurricular activities as very important. The quantitative analysis showed that the parents saw these activities as more important for their children than for themselves, indicating a strong awareness of the developmental potential of structured leisure time. The average rating of the importance was 4.10 for the child's life and 3.90 for the parent's own life. The thematic analysis of the open-ended responses showed that the parents often associated extracurricular activities with psychophysical well-being, socialization, and the development of various skills. Some emphasized benefits such as health, relaxation, and an improved mood, while others noted the importance of responsibility, discipline, concentration, and communication skills. Parents with higher education levels who rated extracurricular activities as important or very important more often emphasized the benefits of expanded horizons, socialization, and psychophysical well-being. In contrast, those with lower education levels more frequently highlighted the benefits related to developing skills and abilities. Notably, parents with post-secondary vocational education also acknowledged the importance of developing specific abilities, such as socialization, suggesting a widely shared belief in the educational value of such activities. On the other hand, some parents assigned only moderate or even low importance to the extracurricular activities. Their focus was mainly on the shared family time, flexibility of activities, and avoiding overburdening their children. The responses from the parents who viewed these activities as important for children but less so for themselves often emphasized offering children's opportunities to explore new activities, or the belief that the structured activities support the development of skills. According to the parents' reports, 66.7% of their children participated in some form of organized extracurricular activity. However, the statistical analysis showed no significant correlations between child participation and demographic variables, such as parental education, age, region, or occupation. Although the children of the parents with higher education were slightly more likely to participate in extracurricular activities, the difference was not statistically significant. Interestingly, the highest number of the children who did not participate in such activities came from families where parents had a bachelor's degree. The only variable that approached the statistical significance was the parent's occupation ($p = 0,051$). The children of the parents working in education were more likely to participate in extracurricular activities, while those whose parents were unemployed, on maternity leave, or working in agriculture and project management were less likely to be enrolled.

The results of the study confirm that parents seek a balance between the activities, family time, and rest. Contrary to the previous studies that confirmed the statistical significance of participation in extracurricular activities in relation to education and

socioeconomic status (Hruškar Franić, 2019; Li et al., 2020; Ren & Zhang, 2020; Rouchun et al., 2019; Smole et al., 2016), the findings of this study reveal new factors for not participating in extracurricular activities that should be explored in the future.

The study raises important questions for future research, particularly regarding programme accessibility, parental awareness, and societal expectations concerning childhood and structured leisure time in the preschool period. Although the small sample size does not allow for the generalization to the broader population, the findings offer valuable insights into modern parenting strategies and dilemmas in deciding what to do with children's leisure time. These insights can serve as a basis for developing more flexible, accessible, and diverse programmes that consider the needs of children and families across various environments.

Izjava o dostopnosti raziskovalnih podatkih

Članek temelji na raziskovalnih podatkih, ki se hranijo v osebni arhivu prve avtorice in niso javno dostopni; dostopni so pri avtorici na podlagi utemeljene prošnje.

LITERATURA

1. Anderson, J. C., Funk, J. B., Elliott, R. in Smith, P. H. (2003). Parental support and pressure and children's extracurricular activities: Relationships with amount of involvement and affective experience of participation. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 24(2), 241–257. [https://doi.org/10.1016/S0193-3973\(03\)00046-7](https://doi.org/10.1016/S0193-3973(03)00046-7)
2. Badia, M., Longo, E., Orgaz, B. M. in Gómez-Vela, M. (2013). The influence of participation in leisure activities on quality of life in Spanish children and adolescents with Cerebral Palsy. *Research in Developmental Disabilities*, 34(9), 2864–2871. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2013.06.017>
3. Balkovec Debevc, M. (2007). Šolske in obšolske dejavnosti v Sloveniji skozi čas in prostor. V N. Komljanc (ur.), *Interes zbudi dejavnost: Zbornik prispevkov* (str. 6–14). Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
4. Bukovec Krenn, A. (2019). Pomen proste igre v predšolskem obdobju za spodbujanje emocionalnega razvoja otrok. *Pedagoška obzorja*, 34(3–4), 108–121. <https://www.dspo.si/index.php/dspo/issue/view/92/78>
5. Chudacoff, H. P. (2007). *Children at play: An American history*. NYU Press.
6. Frost J. L. (2010). *A history of children's play and play environments: Toward a contemporary child-saving movement*. NY: Routledge.
7. Hofferth, S. L. in Sandberg J. F. (2001). Changes in American children's time, 1981–1997. *Advances in Life Course Research*, 6(2), 193–229. [https://doi.org/10.1016/S1040-2608\(01\)80011-3](https://doi.org/10.1016/S1040-2608(01)80011-3)
8. Hruškar Franić, M. (2019). Mnenje staršev o organizaciji interesnih dejavnosti. *Pedagoška obzorja*, 34(1), 33–43. <https://www.dspo.si/index.php/dspo/article/view/136>
9. Kajba-Gorjup, N. (1999). Prosti čas in njegov pomen nekoč, danes in jutri, 4, 13–15.
10. Kraljić, S. (2014). Nadstarševstvo ali quo vadis sodobno starševstvo. V *Zbornik v čast Karla Zupančiča: Družinsko in dedno pravo pred izzivi prihodnosti* (str. 129–155). Ljubljana: Pravna fakulteta.
11. Kristan, S. (1992). Vzgoja za prosti čas sistemsko ni vgrajena v naš vzgojno-izobraževalni sistem. V L. Kalčina-Srhom (ur.), *Prosti čas mladih* (str. 43–46). Zveza prijateljev mladine.
12. Kuhar, M. (2007). Prosti čas mladih v 21. stoletju. *Socialna pedagogika*, 11(4), 453–471. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-U4CNPZ4P>

13. Lešnik, R., Troha, V., Lah, A. in Hafner, G. (1982). Prosti čas: Delo, človek, družba, vzgoja. Obzorja.
14. Li X., Yang H., Wang H. in Jia J. (2020). Family socioeconomic status and home-based parental involvement: A mediation analysis of parental attitudes and expectations. *Children and Youth Services Review*, 116.
15. Pusztai, G. (2009). A társadalmi töké és az iskola. Új Mandátum. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105111>
16. Raz-Silbiger, S., Lifshitz, N., Katz, N., Steinhart, S., Cermak, S. A. in Weintraub, N. (2015). Relationship between motor skills, participation in leisure activities and quality of life of children with Developmental Coordination Disorder: Temporal aspects. *Research in Developmental Disabilities*, 38, 171–180. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2014.12.012>
17. Ren, L. in Zhang, X. (2020). Antecedents and consequences of organized extracurricular activities among Chinese preschoolers in Hong Kong. *Learning and Instruction*, 65. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2019.101267>
18. Rouchun D., Zongkui Z., Shuailei L., Qingqi L. in Chen G. (2019). Family socioeconomic status and the parent-child relationship: Children's Internet use as a moderated mediator. *Current Psychology*, 40(2). <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00356-0>
19. Safonova, M. V., Gruzdeva, O. V., Verbianova, O. M. in Kovalevskiy, V. A. (2022). Conditions for Ensuring Psychological Health of Family and Child. *Journal of Siberian Federal University*, 15(3), 390–405. <https://doi.org/10.17516/1997-1370-0472>
20. Smole, U., Čagran, B. in Hus, V. (2016). Preživljanje prostega časa četrtišolcev. *Pedagoška obzorja*, 31(2), 52–68. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-CZAEF0XX>
21. Šetor, J. (2003). Prosti čas – sodelovanje svetovalne službe z otroškim parlamentom. *Pedagoška obzorja*, 18(1), 112–119. <https://www.dspo.si/index.php/dspo/issue/view/44/29>
22. Zarezadeh, Z. in Rastegar, R. (2023). Gender-leisure nexus through a social justice lens: The voice of women from Iran. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 54, 472–480. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2023.02.003>
23. Zhang Y. (2021). The role of socioeconomic status and parental investment in adolescent outcomes. *Children and Youth Services Review*, 129(3). <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2021.106186>
24. Zhang, B., Liu, Y., Zhao, M., Meng, X., Deng, Y., Zheng, X., Wang, X., Xiong, S. in Han, Y. (2020). Differential effects of acute physical activity on executive function in preschoolers with high and low habitual physical activity levels. *Mental Health and Physical Activity*, 18. <https://doi.org/10.1016/j.mhpa.2020.100326>

Besedilo / Text © 2026 **Avtor(ji) / The Author(s)**

To delo je objavljeno pod licenco CC BY Priznanje avtorstva 4.0 Mednarodna.

This work is published under a licence CC BY Attribution 4.0 International.

(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Sara Smrekar, magistrica profesorica glasbene pedagogike, asistentka na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani.

E-mail: sara.smrekar@ag.uni-lj.si

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6639-2479>

Dr. Katarina Zadnik, izredna profesorica na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani.

E-mail: katarina.zadnik@ag.uni-lj.si

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1999-7819>

Dr. Janez Jerman, redni profesor na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani.

E-mail: janez.jerman@pef.uni-lj.si

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4701-6897>